

Vēsture

Publicēts: 05.09.2020.

Migrācijas politikas nepieciešamība

Sakarā ar iedzīvotāju brīvu migrāciju bijušās PSRS teritorijā padomju laikā Latvija mantoja vairāk kā pusmiljonu ieceļotāju un viņu pēcnācēju. Jau piecdesmito gadu beigās dažās lielākajās Latvijas pilsētās (Rīgā, Daugavpilī, Rēzeknē) cittautiešu īpatsvars pārsniedza 50 procentus.

Astoņdesmito gadu beigās līdz ar trešās Atmodas sākumu pieauga arī Latvijas sabiedrības neapmierinātība ar cittautiešu straujo pieplūdumu Latvijā, jo līdz ar šiem cilvēkiem Latvijā ienāca citas tradīcijas, cita kultūra, mentalitāte un valoda. Latvijas iedzīvotāji sāka izjust nepieciešamību pēc noteiktas Latvijas migrācijas politikas, kas nodrošinātu kontroli pār migrācijas procesiem valstī.

Migrācijas lietu departaments

Migrācijas procesu regulēšanu Latvija varēja uzsākt tikai pēc valstiskās neatkarības atjaunošanas. Bija nepieciešama valsts institūcija migrācijas jautājumu risināšanai, tāpēc 1991. gada 19. aprīlī ar LR MP lēmumu Nr. 108 tika izveidots Latvijas Republikas Ministru Padomes Migrācijas lietu departaments. Līdz ar to šis datums ir uzskatāms par Latvijas migrācijas dienesta dibināšanas dienu.

Tika sagatavoti un pieņemti pirmie migrāciju regulējošie normatīvie akti, kā arī sameklēti un pieņemti darbā cilvēki, kuriem tika uzticēts veidot un īstenot migrācijas politiku Latvijā. 1991. gada novembrī migrācijas dienests uzsāka darbu Jelgavā, Daugavpilī, Krāslavā, Tukumā, Liepājā, Ventspilī un Rīgā.

1992. gada 2. janvārī Migrācijas lietu departaments tika iekļauts Tieslietu ministrijas sastāvā.

Pilsonības un imigrācijas dienests

Ar Latvijas Republikas Ministru Padomes lēmumu Nr. 14 1992. gada 14. janvārī Migrācijas lietu departaments tika likvidēts un tā vietā izveidots Pilsonības un imigrācijas departaments.

Abreviatūra PID tik cieši nostiprinājās Latvijas sabiedrības apziņā, ka pat šodien, neraugoties uz iestādes nosaukuma maiņu, tā tiek lietota gan sadzīvē, gan nereti arī masu saziņas līdzekļos.

1991. gada 11. decembrī Latvijas Republikas Augstākā Padome pieņēma likumu "Par iedzīvotāju reģistru", šī likuma 2. pants noteica, ka "Latvijas Republikas Tieslietu ministrijas Pilsonības un imigrācijas departaments vada Reģistra izveidošanu un izmantošanu". Migrācijas dienesta vēsturē sākās jauns posms.

Iedzīvotāju reģistra sistēmas divdesmitā gadsimta nogalē jau bija izveidotas daudzās pasaules valstīs, taču Latvijai tas bija kaut kas jauns un nezināms. Situāciju sarežģīja arī tas, ka nācās reģistrēt ne tikai apmēram 2,6 miljonus Latvijas iedzīvotāju, bet reģistrācijas procesā nācās nošķirt Latvijas pilsoņus no personām, kuras nav šīs valsts pilsoņi, kā arī nošķirt tās personas, attiecībā uz kurām likums "Par iedzīvotāju reģistru" nav piemērojams. Bez tam reģistrāciju vajadzēja pabeigt līdz piektās Saeimas vēlēšanām 1993. gadā.

Tāpēc 1992. gadā tika uzsākts intensīvs darbs pie teritoriālo nodaļu izveidošanas, personāla komplektēšanas un teritoriālo nodaļu materiāli tehniskās bāzes nodrošināšanas. 1992. gada aprīlī darbu uzsāka Ogres, Tukuma, Liepājas, kā arī Rīgas Vidzemes priekšpilsētas un Centra rajona nodaļas, bet maijā teritoriālās nodaļas tika atvērtas gandrīz visos Latvijas rajonos. Gada nogalē tika uzsākta ledzīvotāju reģistra datu ievadišana datoros. Pilsonības un imigrācijas departamentā strādāja 444 darbinieki.

1992. gada 30. jūnijā departaments pārgāja Valsts ministra J. Dinēviča pakļautībā.

Paralēli tika veikta migrācijas procesu kontrole. 1992. gadā stājās spēkā likums "Par ārvalstnieku un bezvalstnieku ieceļošanu un uzturēšanos Latvijas Republikā", 1993. gada februārī - Latvijas Republikas Ministru Padomes lēmums "Par ieceļošanas vīzu izsniegšanas kārtību un robežu šķērsojošo personu kontroli Latvijas Republikā". Pieauga darbinieku skaits - 1993. gada februārī departamentā kopumā strādāja jau 679 darbinieki.

1993. gada 3. augustā departaments ar Ministru kabineta lēmumu tika nodots Iekšlietu ministrijas pakļautībā.

1994. gada maijā departaments no Iekšlietu ministrijas Policijas departamenta pārņēma pasu izsniegšanas funkcijas un darbinieku skaits pieauga līdz 851 cilvēkam.

Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde

1996. gadā Pilsonības un imigrācijas departaments tika pārdēvēts par Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldi.

1997. gada aprīlī tika atklāts moderns, mūsdienu prasībām atbilstošs Pasu centrs Rīgā un tika uzsākta centralizēta Latvijas nepilsoņu pasu izsniegšana.

1998. gada janvārī pārvaldes sastāvā tika izveidots Bēgļu lietu centrs un tika uzsākta pieteikumu pieņemšana bēgļa statusa saņemšanai.

2003.gada 17.martā tika atklāts Ārzemnieku apkalpošanas departaments, kurā tiek nodrošināta mūsdienīga un kvalitatīva Latvijas un ārvalstu iedzīvotāju apkalpošana. Tajā izskata jautājumus, kas saistīti ar Latvijas Republikas uzturēšanās atļaujām un vīzām: ielūgumu un izsaukumu apstiprināšana, ārzemnieku uzaicināšanai uz Latvijas Republiku; dokumentu pieņemšana un izskatīšana vīzu un uzturēšanās atļauju izsniegšanai; vīzu un uzturēšanās atļauju izsniegšana; darba atļauju izsniegšana; konsultāciju sniegšana.

2003.gada 1.jūlijā ieviesta arī vienkārša un demokrātiska dzīvesvietas deklarēšanas sistēma, kas nomainījusi jau novecojušo 'pieraksta' sistēmu.

Šodien pārvaldē strādā aptuveni 600 darbinieki. Pēdējos gados PMLP veikusi iestādes iekšējo reorganizāciju, kuras rezultātā panākta līdzsvarota pārvaldes struktūra. Arī nākotnē plānots strādāt pie iestādes iekšējā darba pilnveidošanas, lai vienkāršotu un paātrinātu izpildi.

Ar 2010.gada 1.martu tiek likvidēta Naturalizācijas pārvalde, kuras funkcijas tiek nodotas Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldei. Ar šo brīdi iedzīvotājiem visus ar Latvijas pilsonības iegūšanu un zaudēšanu saistītos jautājumus ir iespējams noskaidrot vienā iestādē - PMLP.

Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes kompetencē esošas organizācijas

Latvija ir vairāku starptautisku migrācijas jomas organizāciju dalībvalsts, un arī PMLP savas kompetences ietvaros darbojas tajās. PMLP ir atbildīga par finanšu saistību, kas izriet no dalības Starptautiskajā migrācijas organizācijā (IOM), kurā Latvija iestājās 1999.gadā, un Starptautiskās civilās aviācijas organizācijas (ICAO) publisko atslēgu direktoriņā, kurā Latvija iestājās 2010.gada 28. jūnijā, izpildi.

<https://www.pmlp.gov.lv/lv/vesture>

